

fluoride.

III Mag. St. D. 17

P

PANEG. et VITAE
Polon. Fol.
N°. 391.

~~ex~~

Biblioteka Jagiellońska

stdr0003576

OMEN FELICITATIS

Serenissimo ac Inuictissimo Principi,
IOANNI CASIMIRO
Dei Gratia

Poloniarum & Suecorum

R E G I.

Magno Duci Lithuaniz, Russiz, Prussiz, Masouiz, Liunioniz,
Samogitiz, Smolensciz, Czernichouiz, &c. &c.

Nec non

Gothorum Vandalorumque
HEREDITARIO REGI.

*In primo & auspiciato aditu Maiestatis,
Festoz, ac solenni sue inaugurationis die,*

^A
P L A N E T I S
E X H I B I T V M.

E T

Per M. IOANNEM STANISLAVM IAXAN, Philo-
sophiz Doctorem & Professore

L V C I P V B L I C E

Communis letitiz gratia

R E P R A S E N T A T V M.

Anno Regnantis à ligno Dei, M.DC. XLIX.

Cracouiz, in Officina Martini Filipowski.

In Arma Gentilitia Vetustissimæ
Domus.

Surgere de cerebro Iouis Ascia Pallada fecit,
Victrici & Martem ferre trophæa manu.
At nunc diuersâ multùm ratione, videte?
In KORYCINSKIADVM contigit ecce Domo.
Doctrinam fulgente facit prodire securi
Pallas, Mars proprium dat quoque robur ei.

*Ioannes Marcellus Zacherla,
Philosophiæ Auditor.*

Ad Illustrem ac Magnificum Dominum

D. S T E P H A N V M
à P I L C A
K O R Y C I N S K I

Oswiecimensem, Wolbramensem,
&c. &c.

C A P I T A N E V M.

MEN Regalis Felicitatis diuinitus è supernis Olympi sedibus emissum, in Tua patiàre reponi *Ascia Illustr: ac M. D.* Quid enim æquè conterminum huic Felicitati ac *Ascia*? Hæc erigit vetustissimas & firmissimas Polonæ gloriæ structuras, hæc exstruit nullis vnquam Boreis & tempestatibus, vel inuidiosæ corruptioni obnoxias fabricas, hæc molitur æternitatem spirantes machinationes. In hoc vel maxime admiranda, quod licet à temporibus Lechi ortum duxerit, nihilo secius & modo sub auspiciata Serenissimi REGIS inauguratione orientem integritate suâ exprimit. Omen hoc veræ felicitatis! Ingenitum quippe id *Asciæ KORYCINSCIANÆ* est, non exedi aut confici rubigine, sed indies innatum sibi splendorem ampliare, & maiora honorum sumere incrementa. Ferax est virorum togâ & sago celeberrimorum, qui suis meritis in omnes vniuersi etiam remotissimas partes lumen virtutum, doctrinæ, & honorum, diffundere consueuerunt. Ferax paludatorum Pancratistarum qui non in præsentia Cythereæ, sed Bellonæ & Martis rubenti purpurâ decorati suam peregrinari scenam. Sit fas veloci memoriâ varia variorum Historiographorum expendere volumina, percurrere annales: deprehendemus ibi bellatores grauissimos, Duces felicissimos, cordatos Gradiui alumnos, & mordicus regni fines tuentes Antesignanos, qui imperterrito animo & virtutibus heroiciu banc *Asciam* ornarunt, illustrarunt. Quis enim (præpeti licet momine feratur in anteactæ vitæ temporâ) non percipiat, quantâ cum industria, genio, & salutis periculo, hæc Arma vibrârint? quantâ fortitudine, & excelsi animi constantiâ, eadem diu victuræ posteritati cobonestanda legârint? Durant hucusq; superba & augusta, Maiorum istius Prosapiæ inchoatæ, exstructæ, in cruenta san-

guinolenti Mauortis acie, tam amoris in Deum, quam Patriam ædificia. Exstruis & Tu Illustris Dne æternæ memoriæ dignissimas fabricas, dum pro communi bono augendo, & corroborando Reip: statu, in Comitiorum æstu & disidentium animorum conflictu, solerti rerum moderatione, perspicaciq; prudentiâ acsi è tripode Apollinis profectâ, omnia exquisitè resoluis. Nullus est Conuentus, vbi Tuo Resp. non egeat salubri consilio. Nulla consultatio, in qua Patria Tuum non requirat iudicium. Nulla legationes, vbi Tuâ doctrinâ Ordo Equester non opus habeat. Nihil aliud in optatis Macedonum Rex Philippus habuit, quam vt nomen suum longè lateq; extenderet. Tibi citra votum plûs obtigit; nam vltro ob Tuas insignes virtutes, acrem in dicendo suauitatem, acutum in dirimendis controuersis iudicium, subtile in providendo consilium, in omnium gentium pectoribus, viuus, omnium linguis celebraris; & optimus Patriæ ciuis promulgaris; quinimo in eminenti Sarmatici Trionis luce constitutus, velut Pandora omnibus gratiis & fauoribus Superum cumularis. Elucet in Te amor erga Patriam, sinceritas erga Senatum, fidelitas erga Serenissimum Regem, candor erga omnes, quæ quidem omnia melius cerni quam calamo delineari possunt. Coniectare nunc liceat velut ex nodo Gordio Tuam felicitatem. Prædicatur à multis in Iulio Cæsare dexteritas, in Adriano temperantia, in Traiano equitas, in Vespasiano tolerantia, in Aurelio virtus & sapientia. At Tibi potiori iure hæc laus debetur; hæc enim omnia in Te vno quasi in speculo descripta expressè leguntur; quas ob dotes animi excelsas, breui altiora subsellia, & curule trabeatas conscendes fortunatus. Quod dum apprecor & opto, permitte hoc exile ingenij monumentum in sinu gratiæ Tuae quiescere; quod non ingratum spero futurum; nam si frontem operis inspexeris, Omen Felicitatis Serenissimi IOANNIS CASIMIRI non poteris non amplecti. Felicitas enim approximata maiori felicitati, maiorem sortitur eminentiam. Vt ergo virtus Tua Illustris Domine emineat ac pleno orbe & absq; nubibus fulgeat, hoc meum vnicum esto votum.

Illustr: ac Magn: Tuæ

Cliens deditissimus,

M. IOANNES STANISLAVS IAXAN.

V A T E S
A D P A T R I A M A F F L I C T A M.

*Infandum Patria abstergas è fronte dolorem,
Et lachrymas cohibe, nam fauet ipse polus.*

O D E
Tricolos Tetraastroph.

Impone tandem, pressa potentiâ
Fati sinistri, & seditionibus
Eheu nefandis, cara, metam,
Patria, sollicito dolori.
Immitte frenos sub Lechico Ioue
Laxos acerbæ mæstitiæ tuæ,
Angore torqueri nec vltra
Iam patiâre nimis gementi.
Intendis ecquid plestra, sonantia
Tuo Trioni flebile nuntium,
Et cingis auratas honoris
Impatiente comas cupresso?
Ornare taxis letiferis caput,
Mæstumq; carmen fundere quid iuuat?
Hinc nonne famæ condolendæ
Exoritur grauior ruina?
Dum refricatur vulnus acinace
Fixo profundo cordis in abdito,
Consurgit hinc liuoris ardor,
Adueniuntq; tremenda fata.
B Proferre

Proferre lessos nil querulâ chely
Iuuat, nec altas promere nœnias;
Vocale stamen rumpe plectri
Tempus id haud eget his querelis.
Abstiste curis grandibus affici,
Velare nimbo desine squalido
Frontem, nec offensas acerbis
Amplius ingeminare sit fas.
Sat perduellis fulmina dexteræ
Emissa per vim membra super tua,
Et tela Gradiui cruoris
Sustinuisti, auidi, lacertis.
Periculofam iam satis aleam
Fati subisti, Sisyphidæ ratem
Stridente quassatam procellâ
Proh dolor hâc vice sustinendo!
Et nec remissè pectus aculeus
Perstrinxit acer, quando Iagelonum
Excisus in campo, ante tempus
Concidit, à Lachesi manipulus.
Innixa magnum concilio virum,
His te querelis exime tristibus,
Quæ procreant natis stupores
Debilitando tuum vigorem.
Iniuriosi nominis immemor,
Nunc inquietas quasq; molestias
A te retundas, luctuosâ
Nubibus è facie repulsis.
Non semper amplis exuuiis læ
Indutus aspræ, nec solitus neci
Gestare consuetam ipse clauam
Amphitryoniades; procellæ

Non

Non vorticofum nimbifonæ Iſtulam
 Semper laceſſunt, nubibus aut cadunt
 Imbres in agros, ſic Dianæ
 Tendit Apollo nec arma ſemper.
 Eſt oſcitantis cedere caſibus,
 At dignioris pectoris, id licet
 Sit mole depreſſum malorum,
 Surgere palma velut virescens.
 His fraudulentis eripe caſibus
 Te, ne nepotum perpetuam ſtruas
 Aram dolori, ſit cruenta
 Vulnera ſat ſtupuiſſe. Qualem
 Cognorat olim gloria Romuli,
 Et nata Pallas de cerebro Iouis,
 Quin docta Bellonæ propago
 Filia Biſthonii Gradiui.
 Hæc quæ ſtupendo nuper Olympicæ
 Spectauit omni puluere gloriæ
 Cum laude, ſummis & trophæis,
 Te reducem ad proprios Penates.
 Hanc geſtientem nunc ſimili orbitâ,
 Claramq; fortis robore dexteræ,
 Super triumphantum celebri
 Conſpiciat poſitam theatro.
 Te nunc Senatus, Te ſoboles Lechi,
 Aſtræa cæli Sarmatici ſacra,
 Quin templa ſupremæ & curules,
 Ales & ipſa Iouis potentis
 Poſcit, gerendam mentis imaginem
 Ad lætiores, tum quoq; flebilis
 Fati fugatâ nube, ſoles
 Semper agas vt amæniores.

Nunc temperatis sideribus rati
Septemtrionis tu Cynosura sis,
In cuius exortu fauentem
Lechiadum gerat axis auram.
Effinge plenum lætitiæ diem
Intaminatis culta nitoribus
In te quæ honesti sola verè
Mater & arbitra nuncuparis.
Accerse Phæbum, Threicium voca
Vatem, suauis cum cithara suas;
Permitte quamprimum decentis
Plectra mouere chelys canora.
Vos è nouenis numina cætibus
Huc ferte gressus, linquite nunc iuga
Pimplæ, Citheronisq; celsi,
Ocyùs hanc properate in oram.
Portate buxos, & date nablia
Aptate neruos, promite barbita,
Tentate plausus, ac amanti
Dulce melos Patriæ sonate.
Huic ensecundi iam Zephyri fauent,
Iam vastus æther, quin & Olympifer
Arridet Atlas, hanc & astra
Prospiciunt radio benigno.
Hinc ominosissiam procul orbibus
Cælum remotis imprimit huic polo,
Faustum omen, impertitq; soles
Ritè nouos Patriæ fauentes.
Fecit feroces dira reponeret
Vt belli Enyo pestiferi minas,
Et clauderet ventos rebelles
Hippotades tenebroso in antro.

Effecit

Effecit vt nunc Alcyonē creet
 Pacis togatæ tuta silentia, &
 Arbor Mineræ sacra, Lechi
 Crescat Hyperboreo sub axe.
 In flore cælum laudeq; pristina
 Te collocat nunc inclyta Patria,
 Felicitatis tradit auram,
 Vtere eâ, omen id haud sinistrum.
 Fortuna fallax inuidiæ fame
 Nuper laborans quidquid ademerat
 Tibi benigno nunc fauore
 Tradit Olympus id ipse totum.

V R A N I E S
 F A V O R
 E R G A P O L O N I A M.

*Sortem depressam Uranie miserata Polonum,
 Flectit in illorum sidera clara, plagam,
 Præsidem vt efficiant faustum Lechico super orbe,
 Effectoque statim prospera vota ferant.*

O D E
 Dicolos Tetraastroph.

*Tprimùm Lechicus mersit in æquore
 Alto Phæbus equos Hesperio citos,
 Et vultum properè tegminibus nimis
 Atris condiderat suum.*

C

Ceperunt

*Cæperunt subito multa laceffere
Stirpem Lechiadum sæua pericula.
Dum rauci increpuit summopere & canor
Æris Martius, & tubæ*

*Vox fractas sonitus protulit horridæ;
Dum Bellona suis obstrepuit fremens
Armis pestiferis, fulmina prælij
Ast æthra intonuit statim:*

*Jam Mauors gladij Bisthonijs sitim
Ardentem Lechicis imbuit cædibus,
Iam campiq; madent sanguine fertiles
Largo; iam immiserabilis*

*Infestante facies Tisiphone manu
Euibrat rapidas in varias domos,
Crudelisque vagos euomit impetus
Cæcis acta furoribus.*

*His oppressa malis Lechia vortices
Tortos in proprijs luminibus facit,
Disrumpit latebras pectoris intimas,
Voces fundit ad æthera.*

*At sacra Uranie hanc indoluit vicem!
Inflectit subito stelligeros polos,
Qui monstrare queant Sarmatiæ Ducem,
Quo regnante fatiscerent*

*Pugne sanguineæ, bellaq; tristia.
Cedunt interea nubila Thracica,
Tempestas vehemens ipsa rebellium
Sensim feruere desinit.*

*Et cæli facies candidior niue
Tunc succedere vix cepit, at ilico
En orbi exoritur Sarmatico nouus
Phæbus progenitus Dijs*

CAS.

CASMIRVS radians lumine, cuius ex-
Ortu plaudit ouans tota Lechi plaga,
Victrices Aquilæ, sceptraq; gestiunt,
Assurgunt inga Daueli.

Festiuas roseo Cracius accola
Voces ore suo iam intonat, inclytis
Respondent auidè plausibus inuicem

Turres tergeminæ, herbidi
Jam campi exsiliunt, collibus annuit
Æmus Threicius, Carpathus attremis,
Iam nutat tremulo vertice florida

Pinus, prona cacumina
Gestus efficiunt plausibiles; eques
Alludit galeis; nobilitas quoque
Omnis tam trabeis quàm titulis nitens

Monstrat lætitiæ notam,
Agnoscit Dominum flos generosior
Gnauorum iuuenum Sarmatiæ, colit
Quem acclini Litaui poplite strenuus,
Quin & tota Polonia,

Hunc Phæbum vitrei flumina Vistulæ
Latè sparsa canunt, ipse tridentifer
Nymphis cum nitidis iactat adoreas,
Ultra vasta silentia

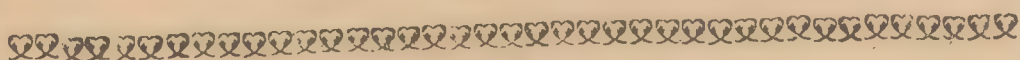
Thules, trans Boream, trans quoque Nerëum;
Hunc Lunæ paueant cornua Thraciæ,
Mox cogenturenim perpetuam pati

Eclipsim: ecce vouet nouo
Victrix laurus abhinc tempora Cynthio
Longa, errantia cū sidera vultibus
Arrident placidis, & simul ominis

Ergo, vota secunda dant,

Ut sic connumeret secla Pylis senis,
Semper pacifica floreat in toga,
Victor sitque sagi tempore, prosperis
Acausis Patriam iuuet.

Hic augusta capit dum diademata,
Cum votis grauib; sidera confluunt:
Terræ cumque globo proxima Luna sit,
Primò Cynthia vota fert.

HEROICÆ
SERENISSIMÆ IAGELONVM MAIESTATIS
V I R T V T I,
L V N A
Immortalitatem vouet.

Quidquid inest mundo corrumpitur hoc citò, virtus
At Iagellonum nescit in orbe mori.

O D E
Tricolos Tetrastraph.

Ernisne, quisquis regna perambulas,
Figis colossos, conteris & pede
Mundi pavementum, malignam
Omnia in orbe subire sortem.
Atlante magno stelligeri poli
Ducente gyros, secula lubrica
Labuntur, ac anni fluentes
Cum celeri rapiuntur hora.
Quassata Cedrus turbinibus cadit,
Ipsæ columnæ marmoreæ ruunt,

Iam re-

Iam regna sternuntur superba ,
 Et capitolia iam Quiritum.
 Sub sole quidquid cernitur aureo,
 Hoc omne fati subiacet inuidis ,
 Dat portitori sic Charonti
 Iamque senex juvenisq; naulum,
 Non luce sceptri , nec diadematis
 Fulgore multo , non radiantibus
 In fronte defendi corollis ,
 Imperij neque mole possunt.
 Sic strenuus sic corrui Hercules,
 Nomen Dynastæ magnanimi perit
 Vrgente fatorum sub ictu ;
 Iagelonum remanet superstes
 At sola virtus , explicat aureis
 Quæ se theatris, nescia demori,
 Vivit perennis , nam Deorum est
 Illa tholo Superum reposita.
 Prognate Diuûm sanguine sic quoque
 C A S M I R E viues, nuntia pectoris
 Quem fecit almi ritè virtus
 Lechiaci Dominum Trionis.
 Hic sanguis vllam non cariem sibi
 Inesse nouit, nescit & obrui
 Caligine, at ducit perennes
 Pestiferâ sine labe soles.
 Regnato felix Martia Martij
 Proles Parentis , conspicuâ Tuâ
 Virtute , terrenæ pauere
 Cornua fac inimica Lunæ.

P E R I N C L Y T A
 S A C R A E R E G I A E M A I E S T A T I S
 P R V D E N T I A E
 M E R C V R I V S
 Dexteritatem.

D

Est in.

*Est innata grauis Magno prudentia Regi,
Ergò sub hoc crescet dexteritate polo.*

O D E

Tricolos Tetraastrophos.

*Lim quæ rutilæ lucis in arduo
Apprimè nituit vertice Græcia,
Nunc caligo pudoris
Obuoluat sua lumina.
Quæ multum ce lebri laudis adoreâ
Supremæ uiguit, non sine plausibus
Vulgi, in fronte ruborem
Hæc pingat propriâ nouum.
Quam rumor tulerat regna per inclyta,
Oas Ansonias aruaq; Balbidos,
Ac vrbes; moderatrix
Et mundi dibaphe Dea,
Inuetam nitido falguris effedo,
Necnon pulcher bonos vexit ad æthera,
Hanc confusio sistat
Inter claustra soli rata.
Iam nunc ex humeris scuta reponito,
Eratasq; tuo detrahe pectore,
Loricæ, galeasq;
Ac ancilia bellica.
Nunc iactare tuos desine spiritum
Altos, gesta sile fortis Iasonis;
Quid pugnacis Achillis
Dextram fers super æthera?
Bellator generis Iagelonum polo en
Accedit Lechico fortior, hostium hic
Fundit voce phalangas,
Intentosq; simul Getæ
Arcus Threicij momine laxat, &
Tritonem cobibet, restituit quoq;
Dulci regna quieti,
O athleta potens, diu*

Regnes

Reges & Patriæ sis Pater, hostibus
 Terror, firma tuis parma clientibus,
 Orna dexteritate
 Prudenti imperii inclita
 Lati sceptrâ, tibi spondet Atlantius
 Hermes, quin vehet hâc te simul, Hesperus
 Quâ & Titbonia coniunx
 Crines amne lauit sacros.

XX

AUGUSTO
 SERENISSIMÆ REGIÆ MAIESTATIS
 NOMINI
 VENVS
 Fortunam.

Aggreditur quidquid totum cedit benè Regi,
 Nam in Iagellonum sors manet ipsa domo.

O D E
 Dicolos Distrophos.

Nquam non metuendus est
 Profectò interitus, iam immineat licet.
 Nullos Imperium pauet
 Casus, non validos turbinis impetus,
 Est extra omne periculum
 Vnusquisque, manus nec timet impias,
 Dum fortuna secunda flat,
 Nec lusum varium ludere postea
 Prægestit dubiis rotis.
 Quâ se tollit Eos candida gurgite

Alto, quà medio micat
Cælo Phæbus agens flammigeros equos,
Et quà condit Iberico
Lassatos nimum quadrupedes mari,
Quà fulgenti Helice suo
Plaustro dulcè sonat Parrhasis omnibus:
Gentes cernite singulæ
Heroum varios magnanimûm status;
En iactat meritò sibi
Fortunam ingenitam Iagelonum domus,
Quæ auratis trabeis nitens
Ac ostro Tyrio, fulget adoreis
Sat plenis diadematum.
Hanc ornant hederæ bacciferæ, tegunt
Palmæ, clara trophæaque,
Surgunt egregiæ vertice lauræ,
Pacis iura ferunt bona.
Fer CASMIRE dies puniceos Lechis,
Læsa fronte rebellium,
Est fortuna favens nata domo Tua. In
SISMVNDIS quid amavit, in
AVGVSTIS coluit, quidue VLADISLAIS
Admirata Polonia,
Id CASMIRE legit progenies Lechi
In Te; nomine qui pios
CASMIROS penitus non vacuo refers.
Te multum recinet diu
Orbis Sarmaticus, Te canet vltima
Et tellus; ita pergito
Arctoum repetens imperium manu,
Vectus nominis effedo
Inter conspicuæ classica gloriæ,

Viuax

*Sat saeuierunt effera Cynthiae
 Multum tumentis cornua, frena sat
 Vesana laxauit tyrannis,
 Horrifoni sileant tumultus
 Belli, sereno lumine respicit
 Titan Triones Sarmaticos, propè
 Feruente iactatos procella,
 Flicò mitigat inquietos
 Fluctus, & Istri comprimit impetus
 Iniuriosos, nec finit amplius
 Tethym moueri perduellem,
 Nec Getici vaga monstra Ponti.
 Iam frenat vrsas lumine syderum,
 Tempestuosum stringit Oriona,
 Ipsamq; permittit Booten
 Grandè rubere tremante plaustro.
 Ramum Mineruae porrigit optimo
 Regi, Polonam possit vt alitem
 In pace tranquilla fouere,
 Non alium cupit illa nidum.
 CASMIRE tutae pacis & vtij
 Sator, serenus te sequitur dies,
 Axes vagos inflecte, deges
 Sarmatica placidus sub Arcto.*

I N V I C T A
 SERENISSIMÆ REGIÆ MAIESTATIS
 M A G N A N I M I T A T I
 M A R S
 Fortitudinem.

Hercu-

*Herculeum pectus toti Rex exhibet orbi,
Gentibus externis quid nisi fortis erit?*

O D E

Dicolos Tetraastroph.

Quis ad præsens statuatur citati,
Te super vastis Aquilonis alis
Inter arduos simulacra reponat
Lechia stellas.

Parte quâ cæli rutili niuosa
Vertit obliquos Cynosura vectes,
Quâ Hercules clarus spolio Leonis
Fulget & ipse.

Incliti spectare stupenda posses
Gesta CASMIRI tibi præsentis,
Nunc ut Alcidem superat potentem
Viribus amplis.

Qui licet notus fuerit trophæis
Arduis mundo, tamen hoc misellus,
Quod suâ laurum maculauit atrâ
Sorte virentem.

Sorte non tali CASIMIRVS ipse
Vtitur, summè celebri nitescit
Laude, resplendet velut alta cedrus
Inter oliuas.

Tela non fati trepidat cruenta,
Nec venenatas metuit sagittas,
Hostium sæua impavidus venire
Suevit in arma.

Strinxit hic toruam validis catenis
Arcton, effecit maculosa tristi
Thraciæ persæpè premi pauore
Cornua Lunæ.

Iure concussis Scythicis pharetris
Hunc timent Tressæ grauitè phalanges,
Prædicat fortem quo oriente cessit
Turba rebellis.

Ez

O decus

O decus vasti CASIMIRE mundi,
Magne Lechæi moderator orbis,
Iagelonum lux, Aquilæ Polonæ

Inclyte tutor.

Scit Tuæ dextræ pia Roma robur,
Hoc stupent gentes, Tua quippe virtus
Manat in vatum calamos, in ora

Docta virorum.

Te Hercules spectat, Tibi cedit astris,
Te suis armis validus coronat

Marspiter, vim Marmarici recentem

Frangere Leonis.

Hinc vouet longos Tibi laurus annos,

Te, triumphales numerando palmas,

Poscit æternis radiare fastis

Lechica tellus.

GLORIOSISSIMÆ
SACRÆ REGIÆ MAIESTATIS
POTENTIÆ

IVPITER
Victoriam.

*Cum Ioue diuisum imperium olim Cæsar habebat,
Nunc CASMIRVS habet cum Ioue, victor erit.*

O D E

Tricolos Tetrastrophos.

*Ve sæpè Regum præradiantibus
Non absq; technis postibus immines
Liuoris acutum nefanda
Indomiti rabies fatisce.
Exurgit orbi Sarmatico nouus
Felicittatis laurigeræ arbiter,*

Chi sce.

Book in house at Kew.

